

РАЈКО ЛУКАЧ

СВЕ ЈЕ ТО ОД ЛОШИХ КРИТИКА

ТЕЛЕФОНСКА ПОРУКА, ТАСТЕР ДВА

Добили сте издавачку кућу. За информације и радно време – бирајте нулу. Уколико желите да вас спојимо са уредником прозе – бирајте један, поезије – два, посебних издања – три, са дистрибуцијом – четири, малопродајом – пет, осталим службама – шест. Уколико нисте бирали ниједну од могућих опција, сачекајте и јавиће вам се први слободни оператер.

Поштовање. Уредник при телефону.
Жао ми је, али не објављујемо домаћу поезију.
Свакако да су ваши стихови нешто посебно, али никако не можемо пристати на преседан.
И други нуде из дана у дан знатну спонзорску или другу помоћ, али кад је поезија у питању, и још домаћих аутора, ту, верујте ми, нема помоћи.
Поезију треба писати, у томе се слажемо, али нема једног јединог разлога да се и објављује, јер чему штампати оно што нико не купује, нити чита, па ни песникови укућани, како су показале анкете.
Ето, у томе је проблем. А ви слободно пишите.
Мрчите хартију, што каже Вук. Растурајте тастатуру од јутра до сутра и дивите се строфама на монитору.
Исто ће вам рећи и други издавачи. Већ су рекли?
Ето видите. И врапци знају да је време гуслара прошло и да се од песама не живи, па цвркућу

само за себе, и кад су сити. Нисте прекинули везу?
Онда морам из почетка да вас убеђујем.
Поштовање. Уредник при телефону.
Жао ми је, али ми не објављујемо поезију...

САЊАЈУЋИ МЕЦЕНУ

Ноћас ми се у сну јавио лично дарежљиви мецена.
Бјеше окренут леђима и не бих знао кога сањам
да се није сам представио и питао да ли још пишем. Рекао је и да
не бринем сад кад смо се напoкoн срили већ да му се обавезно
јавим чим рукопис буде готов.

Обузет милином, заустих да му кажем како је
много завршених рукописа у фиоци радног стола,
али њега више није било у мом сну и до буђења
гледах у своје озарено лице као што се младићи
гледају у зрцалу послије првог сусрета са вољеном.

Ништа ми друго не преостаје него да га замолим
преко ваших новина, јер сам чуо да их филантропи
радо читају, ако се још сјећа мог сна и обећања
датог у том кратком сусрету, да ме сада, на јави,
ослободи гордих окова што их створих од ријечи.

Нека покаже да није само плод моје уобразиље,
него племенитости без које данас ни умјетност ријечи нема
прилику да преживи. Својом дарежљивом руком све што с
муком писах, да лако претвори у књигу, или у флоту бродова
од папира што хрле у загрљај буре.

ДЕФИЦИТАРНО ЗАНИМАЊЕ

Ех, шта дочекасмо, роде књижевнички!
Ко би се икада могао надати да ће читање
у оволикој мјери постати дефицитарно занимање?
Некада су издавачи преко огласа мамили купце,
а данас писци траже у њима читаоце својих књига.

Давно бјеше када је жедна младеж, као муве
у нужнике, хрлила у библиотеке да чита пјеснике.
До пензије се осуло њихово мноштво
и промијениле им се навике, тако да библиотекари на прсте броје
колико их сврати током радне недјеље.

Можда још није касно, тужна литерарна браћо и сестре, да са
фењерима и свијећама кренемо у по бијела дана, као Диоген
што је тражио човјека на трговима Атине, да трагамо за својим
читаоцима Кнез Михаиловом и мамимо их да предахну у
библиотеци на њеном крају.

Ко први набаса на њега, ко први викне: „Еурека”,
нека му одмах тутне своју најдебљу књигу у шаке
и угура га у излог књижаре, да шетачи имају од чега да окрећу
главу, а писци, поготово пјесници, на чему да му одреда завиде,
спремни и на љубоморне испаде.

Ако не помогну ни манекени с књигама у излогу,
хајде сви да узмемо мегафоне у шаке, посудимо разглас из
циркаса или од странке у опозицији и вичимо кроз села и
градове: „Сви марш у библиотеку! И да више никада нигдје
не видимо икога без књиге!”

ХОНОРАРНИ ЧИТАОЦИ

Оставивши ауторе без икакве надокнаде,
хонораре би требало давати читаоцима пјесама,
да бар неко види ма какве вајде од поезије.
Ионако су толико ријетки, да би то био
веома занемарљив трошак и не би угрожавао
финансијске могућности издавача и библиотека.

Уведимо под хитно читалачку елмозину
као бакшиш за келнере, поштаре и таксисте,
а рецитаторе у домовима културе и кафанама,
на трговима и парковима, у метроу, по аутобусима,
окитимо новчаницама за сваку наручену пјесму
као пјеваљке на богатим свадбама.

Удружење читалаца поезије тада не би могло
да на прсте наброји све своје чланове,
а статистика би биљежила значајно увећану количину
прочитаних књига поезије по глави становника
и телали, билборди и закупљени термини ТВ-канала би трубили:
„Каква срећа родити се као љубитељ поезије!”

Будимо дакле широке руке и организујмо
хонорарне љубитеље истих у библиотекама
с могућношћу читања и рецитовања по кућама.
Примијетимо ли тугу на нечијем лицу, и да је
у читалачкој кризи, пажљиво га тјешимо:
„Зар ти је мало што си читалац поезије?
Или те мало плаћају по прочитаној књизи?

Знај да се у бризи не могу читати стихови,
да поеме на читалачкој муци онијеме
и сонети у клонулој руци. Умјесто да се
осврћеш у гњеву, опусти се и настави
да, сав блажен, позираш с књигом у наручју
док је не прочиташ и даш даље. И да је бесмртан
онај кога осуде на доживотно читање поезије.”

ЗАШТО ЧИТАШ КАД ТИ ШКОДИ

Ако желите чути за моје здравље,
ја сам, хвала богу, болестан,
и то од читања.

Четврти је дан како читам,
што није нимало лако
за оне који се нису навикли.

Питао бих вас да сте на мом мјесту
и да беспомоћно зурите у књигу,
као да никада нећете стићи до краја,
а није вам, као ни мени, дозвољено
да одустанете, јер се клин клином избија
а лоше мисли реченицама које подвлачим
и којих је у књизи, колико год се трудио,
много мање од неподвучених.

Како је било писати је, кад је мени овако читати?
Кад сам у прилици, радо прескочим коју реченицу,
неки пасус, па и страну, одлутам мислима,
а писац је морао сваку ријеч отипкати,
слово по слово, ништа не прескачући.
Да су бар новине, хајде-де, а овако...
овако си се раширила на мом крилу,
књиге, у нади да ћу кад-тад поново
осјетити жеђ и глад за читањем.

Ту ни поезија не помаже, рече ми
једини који је знао о чему је ријеч
и још саосјећајно упита:
„Зашто читаш кад ти шкоди?”